ދާރުލް އަރުޤަމް ޕަބްލިކޭޝަން
އިން ހުށަހަޅައިދެނީ...

التوحيد العملى

ޢަމަލުގެ ތައުޙީދު

شيخ المجاهدين إمام عبد الله عزام (رحمه الله)

التوحيد العملى

ޢަމަލުގެ ތައުޙީދު

شيخ المجاهدين إمام عبد الله عزام (رحمه الله)

التوحيد العملى

(އަމަލުގެ ތައުޙީދު)

އަސްލު ލިޔުއްވީ: އިމާމް ޢަބްދުالله ޢައްޒާމް (رحمه الله)

﴿وَسَارِعُواْ إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَـــوَتُ وَالأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ (سورة آل عمران: 133)

"ތިޔަބައިމީހުންގެ ރައްބުގެހަޟްރަތުން ފުއްސެވުމާއި، އުޑުތަކާއި ބިންފަދަ ތަނަވަސްވެގެންވާ ސުވަރުގެތަކަށް ތިޔަބައިމީހުން އަވަސްވެގަންނާށެވެ."

شهيد ވި شيخ المجاهدين إمام عبد الله عزام (رحمه الله) ގެ ދަރުސްތަކުގެ އެއްބައި ތަރުޖަމާ ކޮށްފައި.

ތަރުޖަމާނުގެ ނޯޓް

بسم الله الرحمن الرحيم

އެންމެހާ ޙަމްދުތަކާ ޙައްޤުވެގެންވަނީ ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި الله تعالى އަށެވެ. އަދި ޞަލަވާތާއި ސަލާމް ލެއްވުންއެދި ދުޢާ ކުރަނީ މިއުންމަތުގެ ރަސޫލު މުޙައްމަދުގެ ޙަޟްރަތަށެވެ.

މި ފޮތަކީ ދާރުލްމިޞްބާހުން އިން التوحيد العملى (ޢަމަލުގެ ތައުޙީދު) ގެ ނަމުގައި ނެރެފައިވާ ޝަހީދުވެވަޑައިވާ شيخ المجاهدين إمام عبد الله عزام (رحمه الله) ގެ ދަރުސްތަކުގެ އެއްބައެވެ. މި ފޮތް ދިވެހި ބަހަށް ގެނައުމުގައި އަޅުގަނޑު ބަލައިފައިވާނީ އިނގިރޭސި ތަރުޖަމާއަށެވެ. ޝައިޚުގެ ބަޔާންތަކުގެ ބަސްކޮށް ދިވެހި ބަހަށް ތަރުޖަމާ ކުރިއިރު އޭގެ އަސްލުމާނަ ނުގެއްލޭނެ ގޮތަށް ޖުމްލަތައް ހަމަޖެއްސުމަށްކަމުގައި ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އިތުރު ތަފްސީލު ގެނެވިފައިވާނެއެވެ.

މި ފޮތުގައި ޝައިޚުގެ އަސްލު ޢިބާރާތްތަކުގައިވާ ފޮނިކަމާއި މީރުކަން ނުގެނެސްދެވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެކެވެ. ވީމާ މިކަމަށްޓަކައި ކިޔުންތެރިންގެ އަރިހުން މަޢާފަށް އެދެމެވެ.

ދާރުލް އަންޞާރު ޕަބްލިކޭޝަން

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

އަފްޣާނިސްތާނު ގައި އުޅެގެން އަހަރެންނަށް އުނގެނުނު ގޮތުގައި، ޖިހާދުގެ މައިދާން ތަކުގައި ވާގޮތާއި އެއްވަރަށް އިންސާނާގެ ފިތުރަތައިގެ ތެރެއަށް ތައުހީދު ނުވަންނާނެއެވެ. އަދި އެ(ތައުހީދު) އިތުރުވެ ވަރުގަދަ އެއްވެސް ނުވެވޭނެއެވެ.

މިއީ رسول الله (صلّى الله عليه وسلّم) ގެ ތައުހީދަކީ ދެ މިފަދައިން ވިދާޅުވި ތައުހީދެވެ. "ތިމަން ކަލޭގެފާނު (صلّى الله عليه وسلّم) ފޮނުއްވީ ޤިޔާމަތާއި ގާތްކޮށްފައި ކަނޑި އާއި ގެންނެވެ..."

"... އެއީ އެއިވަރަށް އެއްވެސް ބައިވެރިއަކުނެތި الله އަށް އެކަނި އަޅުކަން ކުރުމަށްޓަކައެވެ."

އެހެންކަމުން، ތައުހީދު މިދުނިޔޭގައި ޤާއިމުވާނީ ކަނޑިންނެވެ... ފޮތް ހިފައިގެންނެއް ނޫނެވެ...

عقيدة ގެ ފޮތްތައް ހިފައިގެންނެއް ނޫނެވެ.

ހަމަކަށަވަރުންވެސް رسول الله (صلّى الله عليه وسلّم) ގެ ސަބަބަކަށްޓަކައި އެކަލޭގެފާނު ފޮނުއްވި ސަބަބު ކަމެއްވާ ތައުހީދު އުފެއްދެވި އަހަރުމެންނަށް އުނގަންނައިދެއްވިއެވެ. އެއީ ތައުހީދު އުފެއްދެވި މިސްކީނުންގެ ދުނިޔެއާއި މި ބިންމަތީގައި ޤާއިމް ކުރެއްވުމަށްޓަކައެވެ. ހައްޤާ ޝަރީޢަތުގެ ތަކުން މި ތައުހީދު ނުވެގެން ވާން ކަން އެކަލޭގެފާނުވާނީ އަހަރުމެންނަށް އުނގަންނައިދެއްވާފައެވެ.

ނޫންކަމެވެ. އެކަން އަހަރެމެންގެ ނަފްސު ތަކުގައި ބޭނުންކޮށް އިލްމު ކުރެވޭ (ތަޖުރިބީއަށް ކުރެވޭ) ހަނގުރާމައިގެ ކުރިމަތިލުންތަކެއްނޫނެވެ. އަދި ޖާހިލުންގެ ކުރިމަތިލާގައި ތެދުވެގެން ދިމާވާ ކަންކަމުންނެވެ. (އަދި) އިންސާނާގެ ނަފްސު ކުރިމަތި ކުރާ ފުރުޞަތުތަކުންނެވެ.

މިދިޔަކަންތަކައި އިންސާނާގެ ނަފްސު ކަމެއް ފުރުޞަތު ކުރާ ކަންތައް ފަހަރަކު މިދިޔަ އެމީހަކަށްތަކައި އޭގެ ރިވެތި ކަމާއި ފޫހި މީހަކަށް ނެރުނާނެއެވެ. އަދި އޭގެ ހެޔޮނުވާ އެމީހަކަށްތަކައި ކަޝްފު ކަންނާނެއެވެ.

އަދި ތައުޙީދުގެ ޙަޤީޤަތް ޖަޒީރާތް ނުވިސްނޭ ބަޔަށް މީހުން މިބައިމީހުން (އެބަހީ އަދުއްސުލްޠާންގެ މުޢާހިދުން) ކަންފުރިކުރަކަން މިފާހަކައިގެ ތެރެއިގައި ފާހަގަކޮށްދެން މުހިއްމެވެ. އެބައިމީހުން (މުޢާހިދުން) ގެދުވެރިކުރައްވާ الله تعالى މުސްލިމުން ޙިމާޔަތްފުރިކުރައްވިއެވެ. އެބައިމީހުން ގެދުވެރިކުރައްވާ الله تعالى ދުނިޔޭގެ ކާމިލު މުސްލިމުންގެ މުހިއްމުކަން އަދާކުރިއެވެ. އެބައިމީހުން ގެދުވެރިކުރައްވާ الله تعالى އިސްލާމްދީން އެއްވުމު ފުރާއް ނަމް އަނދަވަތަކުން ނަސްތަވައި ބައިނަލް އަޤުވާމީ ޚުރާޖު ފުރަގަތަކުން ފެއްސިއެވެ. މިއަދުގެ ދުނިޔޭގެ "ސުޕަރ ޕަވަރުން" (ބޮޑު ބާރު) ތަކާ ޙިއްސާ ބާރުތަކާ ދެކޮޅަށް ތެދުވެގެންނެވެ. ޖާހިލު ނަމުގެ ސަރަޙައްދުން އިސްލާމްދީނާއި ޚިލާފާއި އެދިޔަގެ ހައިބަތު އަނބާނާ ގެންފަރި އެބައިމީހުން (މުޢާހިދުން) ގެދުފުރިފެގެންނެވެ.

(رسول الله (صلّى الله عليه وسلّم) ހަދީޘްކުރެއްވި ބަސްފުޅެއްގައި ވެއެވެ.)

"...އަދި الله تعالى ތިޔަބައިމީހުންގެ އަދުއްވުންގެ ހިތްތަކުގައި ތިޔަބައިމީހުންނާއި މެދު އޮންނަ ހައިބަތުކަން(އެބަހީ: އެބައިމީހުން ގަންނަބިރު) ނެގުއްވާނެއެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ހިތްތަކަށް އަލް ވަހުން(ނިކަމެތިކަން) ވައްދަވާނެއެވެ."

އަހަރުމެން(ޞަޙާބީން) ބުނީމެވެ. وما الوهن "އަދި އަލްވަހްނަކީ (އެބަހީ: އެ ނިކަމެތިކަމަކީ) ކޮބައިހެއްޔެވެ؟"

އެކަލޭގެފާނު (صلّى الله عليه وسلّم) ޙަދީޘް ކުރެއްވިއެވެ. حبّ الدّنيا وَكراهية الموت "ދުނިޔެއަށް ލޯބިކުރުމާއި މަރަށް ނުރުހުންތެރިވުމެވެ." (سلسلة الصحيحة: 956)

އަދި މިހައިބަތުކަން (އެބައިމީހުން އަހަރުމެންނަށް ގަންނަންޖެހޭ ބިރު) ކަނޑިއާއި ހަނގުރާމައާއި (ކާފިރުން) ދެކޮޅުވެރިކަންގެންގުޅި އަހަރުމެންނާއި ހިސާބަށް އެބުރި ނާންނާނެއެވެ.

އަހަރުންބުނި ފަދައިން، މިޒަމާނުގެ ހަޤީޤީ ޖަބީރަހުން ބައެއް މީހުންނަށް ފުރިހަމައެއް ވިސްނިފައެއްނެތެވެ. އެކަލާގެފާނު އެބައިމީހުން ކިޔާފައިވަނީ ހަމައެކަނި މަދު ބަސްތަކެއްކަމެވެ. އަދި މިހާރު އެބައިމީހުން މިފަދައިން ބުނަން ފަދައިވެއެވެ. "އަލްބާނީސިލްސިލާގައި މުޅި މީހުންގެ ޙަދީޘުގައި ބައެއް ސިފަކުރުމާއި ބިދުޢަތާއި އެފަދަކަންކަން ހުރެއެވެ."

(ގެންފުރައްޔާގެ ބަސްތަކެއްގެ މާނައިގައިވެއެވެ.)

"އަދި އަހަރުމެންގެ ޢުލަމާއިން ބަޔަކު އެމީހުންނާދިމާއަށް ބުނެދެއެވެ. "ކަލާމުންގެ ޙިލާފުގައި ބަހެއް މައްސަލަހުރެއެވެ."

(އެބައިމީހުން އޭގެ ޖަވާބުގައި ބުނެދެއެވެ.)

އެފަދަ ބަލީގަޑެއްނެތް ބުރުހާނަކުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުން އެދެނީ الله تعالى ގެ ޙަޟްރަތުންނެވެ.

ގަދަ ރަށު ކުލަވިގެ ވާރުއިން[1] ޚިޔާވަތި ސިޔަރުކާގެ ހުވާތަށް ނިވައިއް ނުލެވޭނެއެވެ.

އަދި ތޫނު ހުދު ދާރައެއް[2] ގެ މައްޗަކަށް ވެސްވި ތަޢުރީދު ގާއިމުވެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

އާ ދިރިއުޅުން ލިބި އަނބުރުން ތަނާއެވެ. ހަމަޖެހުނެވެ. އުރެނީ މައްސަލަ ހުރަސް ކަލާމުންގެ ފުނުމުގައެވެ."

ބަޔާ ތައުރީދާ ކާބައިކަން އަދި އިމާމުގެ ތައުރީދާ ކާބައިކަން އުނގާ މީހުނަކަށް... ތައުރީދު އުޚުރަވީ (އަޅުކަމުގައި الله تعالى އެއްކަލަށްވަންތަކުރުން)...، الله تعالى އަށް އުކަނި ވަޙްދާނިކުރުން...، ހަމައެކަނި الله تعالى ދެކެ ބިރުގަތުން...، الله تعالى އަށް އެކަނި އަޅުކަން ކުރުން...، (މިހިރާ ކަމެއް ތަނީގަވަރ އުނގަންނަށެވެ.)

1 ޗާ
2 ކަނޑި

މިކަންކަން ހަމައެކަނި ބައެއްފަހަރު ބަސްކޮށްގެއް ހާމަކުރެވިގެންނެއް ނުވިސްނޭނެއެވެ. އާއެކެވެ.
އެންމެ ދަރުސްތައް ނުވަތަ ދެދަރުސް އަށް ޒޯސްގެން ތައުރީފުއް ކުރުބިއާ ފަހުމުވެދާނެއެވެ. (އެއީ
ފުރައިޝްމެންގެ މުޝްރިކުންނަށްވެސް އެނގުން ތައުރީފެވެ)

ހަމަކަހަވަރުންވެސް الله تعالى އަށް އަޅުކަންކުރުން މިމިބާވަތާ އަތޮޅުގެ ޒިކުރު އަޅުކުރެއް
ލިބިފައިގެންވާކަން އަޅުކަންކުރުން ވިސްނެއެވެ. އަދި އަސްމާއު ވަޞްފުތަކުގެ އުބޫދިއްޔަކުގައިވާ ގޮތުގެ
މަތިން رسول لله (صلّى الله عليه وسلّم) ގެ ސުންނަތް ހަދީޘްތަކުގައި އަދި މާތްވެގެންވާ ފޮތުގައި ބަޔާންވެފައިވާ
އެންމެ ރިވެތި ނަންފުޅުތަކާއި ސިފަފުޅުތައް އަޅުކަމުން الله تعالى އަށް ނިސްބަތްކުރުމެވެ. އަދި މިފުރިހަ
ނަންފުޅުތަކާއި ސިފަފުޅުތައް އެއްވެސް ތައުވީލުކުރުމެއް ނެތި، އަދި ތަޢުޠީލުކުރުމެއްނެތި އަދި
ތަޝްބީހުކުރުމެއްނެތި އަދި ތަމްޘީލުކުރުމެއްނެތި އެއިލާހަށް ނިސްބަތްކުރުމެވެ. އަދި އަޅުކަމުން ބުނަނީ
الله تعالى "ޢަރުޝިއަށް އަރައި ވޮޑިގެން" ކަމުގައެވެ. އެއިލާހު "އަރުޝި ފަރަށް ކުރެއްވި"
އެކަށިގެންނެވެ. އަދި "އިސްތަވާ" (الله تعالى ޢަރުޝިއަށް އަރައި ވޮޑި ގަތުން) އެއީ އެނގޭކަމެކެވެ.
ނަމަވެސް ސިފަކުރުން(އެއިލާހު އެކަން ކުރެއްވިގޮތް) އެއީ ނޭނގޭކަމެކެވެ. އަދި އެކަމަށް އީމާންވުމަކީ
ވާޖިބެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެކަމާމެދު(އެބަހީ އެކަން އިތުރަށް އޮޅުންފިލުވުމަށް) ސުވާލުކުރުމަކީ ބިދުޢައެކެވެ.

އެހެންކަމުން، މިކަން އަޅުކަމުގެ ތެރޭގައި ކޮންމެ މީހަކުވެސް ޔަޤީންކޮށް ކުރެވޭނެ
ތިޔަރާއްޖެންވެސް މިހާރު ޔަޤީންކޮށްދެނިވެފައިވަނީ ކޮބައިތޯ؟ ނުވަތަ ނޫން ކޮބައިތޯ؟ މިއީ ވަރަށް

ފަސާދަކަމުގެވެ. އެއީ ކީއްވެގެންކަން އެނގޭ ހެއްޔެވެ؟ އެހެނީ މިއީ އީމާންކަމުގެ ބިންޔާދުގެ ބައެވެ.(މިކަމުގައި ޢަމަލެއް ބޭނުމެއް ނުވެއެވެ). މިކަމަކީ އެނގިފައި ހަދީސްތަކުން ސާބިތުކުރުމުގެ ބައެވެ. އަދި ދުވަހެއްގެ ކުރިންވެސް ނަބިއްޔަކު މި މަޤްޞަދުގައި ތަފާތެއް ނުވެއެވެ. (އިމާމު ޝައިޚުލް އިސްލާމް
محمد بن عبد الوهاب ގެ كتاب التوحيد އާއި كشف الشبهات ބައްލަވާ)

އޭގެ ބަދަލުގައި އެ ނަބިއްޔާ ފޮނުއްވުން ހަމައެކަނި މަޤްޞަދަކީ عمل ގެ توحيد ކަމުގައިވާ ތައުޙީދުލް އުލޫހިއްޔާ ޤާއިމްކުރުއްވުމަށެވެ. الله تعالى އަށް އީމާންވެ އަދި الله تعالى އަޅު ޢިބާދަތުގައި ވެސް ތަކާއި ނަމާދުގެ ތަރަހަން ކުރިއަށްގެން ނަމާދުގައި ރިޒުގުދިނުމާއި ބާރުގައި މަކު ދުޢާގައި އިހުރު ކަން ފުރިހަމަ އަށް ތައުޙީދުކުރެއްވި الله تعالى އަށް ގުރުބާނީކަމާއި ވަޢުދުވުމަކީ(މިކަންކަން ލިބޭގެ ޢަމަލުތަކުން ލިބޭގެ ޢަރުތަގައި ދުއްކަމަ) ހަމައެކަނި ވިސްނަމާއި ޔާރަމާއި ހަމަ ތައުޙީދުލް ރުބޫބިއްޔާ އެކަނިވެސް އެކަށީގެން ނުވެއެވެ.

އެހެންވެ ކަމަށް ތައުޙީދުލް އުލޫހިއްޔާ ސާބިތު ކުރުވޭ ޢާޤިލުގައި ހިނގާ ކަންކަމުންނެވެ. އަދި ތައުޙީދުލް އުލޫހިއްޔާގެ ޢަޤީދާގައި އަދި ވަކިން ހުރިސްކަން ރިޒުގުގެ ކަންކަމުގައި، ހަމަޖެހިފައިވާ ވަޒުތުގެ ކަންތައްކުރާއި(އެބަހީ މަތުގެ ކަންތައްކުރި) އަދި ނަސީބާއި މަރާދުގެ ކަންތަކުގައި الله تعالى އަށް ފުރިހަމަކަން ވަކިވުމުގެ އެފަދަ ދިގުދެމިގެންދާ ޢަދަދާތަކާއި(އެބަހީ: ހަނދުމަކާފަތާއި) މިދިގުފެންވާ ދަރުމަތަކާއި ބޭނުމިފެންވާ ފުރަބާނިތަކުން ފެންނި އިންސާނާގެ ފުރާނައިގައި ގައިމުކުރުމުން ކަންކަމެއް ނުންނެވެ. ފުރާނައިގައި ތައުޙީދު ބިނާވާން ފެށޭނީ އެހެންނެވެ. (މިކަންކަން

ފުރިހަމަ ވާން ފެށުނުމުންނެވެ.) ދުވަހަކަށްވެސް ދުވަހަކުވެ. ގަޔަކަށްވެސް ގަޔާކުވެ. ދެން އެއަށްވެސް

އިންސާނާގެ ފުރާނައިގައި ތައުޙީދުގެ ބިނާ އުސްވެގެން ދެއެވެ.

ސުވާލެއް އަހާލަން ހުއްދަތޯ؟ ތަޢުރީފު ބޭނުން ވިސްނޫނީގާކަން ހުއްދަތޯ؟ (ހަމަ ތަފްޞީލުކޮށްސް) އާ މުސްލިމު މީހާއަށް. އަޅުންބަހެއް އަހަރެންނަށް އެއްފަހަރު ކިޔައި ދިނުން. އެއް ދުވަހަކު މަޖިލިސް ބޭއްވުން ގެދޮރުވެރިޔާގެ އަހަރެމެން ގެއަށް ބޭން އަޑުއެހި ދިޔައީ. އަހަރެމެން އެންމެން ޖަމާވީ. މުޙައްމަދު އުމަރު ކިޔާ އެންމެ މުސްލިމެއް ޖެހިލައިފިއެވެ. އެމީހާ މަޖިލިސް ބޭބޭއި ދިމާއަށް ބަލައިލައިލައި ބުނެދެއެވެ. "އޭ ބަރައްބެވެ. ބޭނުމެއްނުވި އިރާދަ ހުއްދަތޯ؟ ނުވަތަ މިމަޖިލިސް ބޭބޭ ހުއްދަތޯ؟ މަޖިލިސް ވެއްޓުންވީ އިރާދައެއް ހުއްދަތޯ؟ ނުވަތަ މިމަޖިލިސް ބޭބޭ ހުއްދަތޯ؟ އިރާދައެއް މިއަދުންތަކެއް މިމަޖިލިސް ބޭބޭތަކަށް ދުޢާކުރުމާއި ހުއްދަތޯ؟" އަދިއެހެން ދުޢާތަ އުރާދާއެން މަރުޙަބާ އެއްޗެއް ފޮނުވީ ﷲ تعالى އާ ވާހަކަ ދައްކައިފިއެވެ. އެހެން ބަސްތަކެއް ނުވެސް ނުވެސް އާ މަޖިލިސް ބޭބޭ ވެއްޖެއެވެ. އެހެނަސް އެއަކު އެއްވެސް ހަމަޔަކުއްވެސް ނުދެއެވެ. ކަބުލު ރައްޔިތު ސުބުޙާނަހުއިން އިޔާރާން ކިޔި ގޮތުގައި އެމަޖިލިސް ބޭބޭގައި ރަސޫލާގެ ސުންނަތެއްވެސް އިނގެ.

އެހެންކަމުން މިއީ (ތަޢުރީފު) އަށް ދައްކާލެވޭ. ބިދުޢަތްކަމުން އިންސާނާގެ ފުރާނަ މިނިވަން ކުރުމެވެ. މަރާއި މަޖާމާއި ދެދު އާއްމަ ބިދުޢަތްކަމުންނެވެ.

އަހަރުމެންގެ ތިރީގައި ސަރަހައްދު ތަފުސީލު އަތް އަދިނާއި ފެއެވެ. 1406 ވަނަ އަހަރުގެ ރަމަޟާންމަހުގެ 30 ވަނަ ދުވަހު ކުރިއްސިއްބު 3 ގޮތްތަކުން ބަލަން ކާންދުން އޮޅުވާލުމާއި ހިންގިއެވެ. ބާނިކާރާއި މަޖިލިސްބޭބޭއި މިސަރުކާރު ފުންކުރާއި އެކަމަށް 3000 ބައެވެ. އެންމެ ފުންޏާއްގައި އެއްފަހަރު

41 ޖިސަލިލް ހަރުކުރެއެވެ. އެ ހިޔަލައި ޖިސަލިލްއެއް ދުކުރަސިވިސް އެއްފަހަރާއެވެ. 41 ޖިސަލިލް ކަޅުއާއި ދިމާއަށް އާދެއެވެ. ކަލޭގެ ފައިދަރުގައިވާ ފަރުބަދަ ގުޅުގެން ދެއެވެ. (އަދި އެބައިމީހުންގެ އަތުގައި) މަޖުރިބެއާއި މުސްލިމުބެއާއި ބަރު ހަރާމްރު ހިމެނެއެވެ. ރަށުއާގެ ބޮޑު 5 ބައިގަނޑުވެއެވެ. އާގެ ތޮރުއިން އެއްބަޔަކީ ސުފްޔާނުކު ބޮޑުގޭގެ އެވެ. އެއީ ވަރަށް އަވަހަށް ހަރުކާތްކުރާ ބައިގަނޑުކެވެ. އެމީހުންނަށް ދެވިފައިވާ ނަމަކީ " ރަޝީދަށް ފައިބުނުންގެ" އެވެ. (މާނައަކީ ރަޝީދާގެ ވިދުވަރެވެ.)

ޝައިޚު ތަމީމު މި ހަނދުމަތިގައި ބައިވެރިވިއެވެ. ޝައިޚު ތަމީމުގެ ގައިގައި 140 ހިޖް ހުރިއެވެ. ޝައިޚު މީހަކުދުކު ރުޅިއައިސްފިނަމަ އެމީހާއި ދިމާއަށް "އަހަރެން ކަލޭގެ ގައިގައި ހިނގާނަމާ" ބުނާ ސަބަބަކީ އެއީއެވެ. އާގެމާނައަކީ ކަލޭމަރާލަން ޖެހޭނެކަމެވެ.

ޝައިޚު ތަމީމު ގެއްލުނު ދަރުގައި ހިނގައެވެ. (އަދި ދުއްޕާކުރިއެވެ.) "އާ މަރުދައްކާ ހިތާމައެވެ. ރޮދަމަހުގެ ފަހު ދުވަހު ސަލާމްދުން (މިންވަރު ކޮން ދުއްވާނެވެ.)" ދުވަހަކީ ރޮދަމަހުގެ 30 ވަނަ ދުވަހެވެ. އެންމެފަހު ދުވަހެވެ. އެހެންކަމުން އެ ޝައިޚު ފުރުޞަތު ކިޔަވަން ފެށިގެންއެވެ. ފުރަތަމަ ޖޯލި ކިޔަވައި ނިންމިއެވެ. އާރު ވަޒަންބައް އެޝައިޚުގެ މުޅުކައިރިގާއި ކަންފޮޅުކައިރިގައި ދަތުރުކުރެއެވެ. އާރު އެގޮތުގައި ދިރިހުރުމާއި ކަމުގައި އެއްވެސް މިހާރު ހިނދުކުރެއެވެ. އެހެން އާރު މަޖިންޏާބޭނުން ގުދު ކުރެވެމުންދިޔައެވެ. އަދި މުޅި ބަޔަންތައް މިސަލިލުން ސިޔާ އެޝައިޚާ ދިމާއަށް ހަމަޖެހިއެވެ އަންނަމުންދިޔައެވެ.

މުޑި ގަހުގައި ވަނީ ހުޅުހިފާފައެވެ. އެޕީ އަރަމުންދަނީއެވެ. ކަޅުއާކައިރީގައިވާ ޖީހަކު ގާތް ފުރިހަމަ ޤުދުރަތެއްވެސް ނުލިބުނުކަމެވެ. "ކަލޭގެ އަތުގައި ވަޒަން އެބައިކުރި ހެއްޔެވެ؟" ބުނަން އުޅޭނިކަން "ކަލޭގެ އަތުގައި" އޮބުނުވާ އިރަށް ޙާލުބޮއް ނުވަތަ މާބޮޑު އެއް ނުވަތަ ބޮޑެއް ގެއްލާލުމުގެ ސަބަބުން ދެން އޮތް ބަޔެއް ނުލިބުނުކަމެވެ. ކަލޭގެ ޤުދުރަ ފުރިހަމަ އެއް ނުކުރެވުނުކަމެވެ. (އެހާވެސް ނުރައްކާތެރި ބާރުތަކެވެ.)

ސުވަރުގޭގެ ވާހަކަ އައިސްފައިވާ އާޔަތެއް ޝަރީފް ތިލާވަތް ކުރާނެ ފަހަރަކު މިސާލަކަށް

﴿أُوْلَـــئِكَ أَصْحَـــبُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَـــلِدُونَ ﴾ (البقرة: 82)

"...އެބައިމީހުންނަކީ ސުވަރުގޭގެ އަހުލުވެރިންނެވެ. އެބައިމީހުން އެތަނުގައި ދެމިތިބޭނެއެވެ."

އެއާޔަތް ތިލާވާތް ކުރައްވަމުން ގެންދިޔައެވެ. އަދި މިސާލުދިނެވެ. "ސުވަރުގެއާއަށް ތިމަންނަ ގެންދި ވަޒަން އަޑާއި ނުވަތައެވެ."

﴿أُوْلَـــئِكَ أَصْحَـــبُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَـــلِدُونَ ﴾ (البقرة: 82)

"...އެބައިމީހުންނަކީ ސުވަރުގޭގެ އަހުލުވެރިންނެވެ. އެބައިމީހުން އެތަނުގައި ދެމިތިބޭނެއެވެ."

އެފަދައިން ފުރަތަމަ ފޮތާއި ދެވަނަ ފޮތް ނިންމީއެވެ. އަދި ނަރަދައިގެ ވާހަކަ އައިސްފައިވާ އާދަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ އެއާދަތް އަވަސްކުރައްވާށެވެ. ނަރަކައިގެ ވާހަކަ ކިޔައިދެނިއްކޮން ވަޢުދުވެ އަރައިފާނެ ބުރުނުނުވެ. އެގޮތުން ތިންވަނަ ފޮތާއި ހަތަރުވަނަ ފޮތާއި ފަސްވަނަ ފޮތް ކިޔަވައި ނިންމަވައިދީއެވެ. ތިމާގެ ނަފްސު ހަނދުމަފުޅަށް ކުރާވާފަދަ ބުރަފޮދި ކަމުގައެވެ.

والله.(ﷻ ގަސްދީބުނަމުގެ.) އާ އަހުނުނަތެވެ. އަހަރެމެންނަކަށް އެނގޭ އުޞޫލީ އިސްތިޤާމަތްގައިވީ ވަގުތުގައެވެ. އެހެން އެއްވެސް މީހަކަށް އިސްތިޤާމަތަށް ގާސް ދިރި ހުރުމަށް ކަމުގައި ހިނގުރުމަށް އެވެ. އިސްތިޤާމަތްގައި ހުއްޓާ ސަލީމުތާން ކަމުގެ ބިރު އޮވެއެވެ. އެންމެ ބޮޑަށް ކަމަކީ މިކަމެވެ.

އެހެންކަމުން ސަލީމް ދީން މިޔާވާ މިއެވެ. "އާ الله تعالى އެވެ. ސަލީމުން މިންވަރު ނުކުރައްވާ ކަމުގައި ވާނަމަ އެންމެ ކުޑަމިނުން ޖަހައެއް މިންވަރު ކަންތައްވާނެވެ." ހަ މިންޖު ފާއިތުވެއްޖެއެވެ. ހަތް މިންޖު ވެއްޖެއެވެ. ހަތަރު ގޮއިރު ވެއްޖެއެވެ. އެހުރިހާ ވަގުތެއް ކުރުކޮޅެ ހަމަ އަބަދުވެސް ފުރުސަތުވެއްނުޖެ އަވަހުން ދިއަ ދިމާގެއެވެ. ވާރު ވެސް ފަރައިން ނެވެ.

ސަލީމް ޙަލީމް ވިދާޅުވިއެވެ. "އެދުވަހަކު ފަހު އަހަރެމެންނަށް އެނގެނީ (މިފަދައިން) މަރުވެގެން ވާކަށް ގެއެވެ. ބާރަމް ޙަކުގެ ފިރި ހަމަވާ ވެސް ހުތަމިނާ ފާއިދާ ސާސްކުރުމަށް ބޮޑެގޮތް މަރުވެގެން ވާކަށް ވެއެވެ. ދިމާގެން ހުތަމިނާ ފާއިދާ ސާސްކުރުމަށް ބޮޑެގޮތް މަރުވެގެން ވާކަށް ވެއެވެ. ނުރަސްކާރީ ކަސްކަމުގެ ތެރެއަށް ވަނީ އުޅުމަކުން ދިމާގެން ހުތަމިނާ

ނިންމަވާފައިވާ ވަގުތު އަވަސް ނުވާނެކަމެވެ. ސަލާމަތްކަމާއި އަމާން ކަމަކުން ތިމާއަށް މަރު ދުރު ނުވާނެ ކަމެވެ."

މިއީ އުލަމާއުގެ ފާން ޝައިޚުލް އިސްލާމް އިބްނު ތައިމިއްޔާގެ "ފަތާވާ" އިން ނަގާފައިވާ އެއްޗެކެވެ. އެއްނަމަވީގެ "އަލް މަޖްމޫޢު" އަކުން ނޫނުނެވެ. އިބްނު ޤާސިމްގެ "ޙާޝިޔާ" އަކުން ނަގާ ސްނުނެވެ. އިބްނު ޤުދާމާގެ ފޮތްތަކަކުން ނަގާފައިވާ ސްނުނެވެ. އުލަމާއުގެ ފާން ޝަރީޢަތުގެ ދިރާސާތަކުގައިވާ އެކިކަހަލަ ތިރޭ ރޫޙާނީ އަކީ އެކަލޭގެ ފުރުޞަތު (އެ ދުވަސްވަރުގެ) ފުރުޞަތު ދީސާއިލުތަކުގެ ދަރުމައި ކުރިކުރުވައިވާ ބާކަލޭގެ[3] ފަރުމާކޮށްފައެވެ. އެއީ ތައުރީފުގެ އަޑުދާއެވެ. މަރާއި ރިޟާ ފުރުޞަތު ބުރުކެވުނުވެ.

---

[3] މިޖާގައި ޝައިޚް މި ފަރަޟު ކުރައްވަނީ އިބްނު ތައިމިއްޔާއާއި ދުން ޔިއްބެވި އެކަން އިމާމުންނާއެވެ. އެކަނި ދުނި ޔިބ އެކަން އިމާމުންނާ ބަޔާނުކޮށް އިބްނު ތައިމިއްޔާއަކީ އެފަދަ ދުވަސް އެއްސަމާ ބާކަލޭގެވެ. އަދި އިބްނު ތައިމިއްޔާ އަކީ ކާފިރުންނާ ދިހާދަން ޖިހާދު ކުރެއްވި އިމާމުންގެ ތެރެއިން ބާރުވެރިވެވެ. އަދި އުލަމާއުގެ ފާން ޖިހާދުކުރެއްވި ރަސްކަން ބުރުކާރުފަތްކުރިއެވެ. އަދި الله تعالى ގެ ދަރުމަވުމުގެ އަމަލުތަކުން ގިނަ އަނިޔާ ލިބިވަޑައިގަތެވެ. މިޖާގައިބޮޑުވުން އެކަން އިމާމުންނާ ހިލާފުވިއެވެ. އަދި މިކަމުގެ ސަލަފުން އިބްނު ތައިމިއްޔާގެ ބަސްމަގުކަމުގައި އެފަދަ ދިރުމަށްޓަކައި ފާޅުފިލައިވާ ރިޔާކަން ހިފެހެއްޓެވެ. މިފަދަ އުނދަގޫތަކާއި އަނިޔާތައް ތަދުއްމަލުކުރައްވައި އާލިމުންގެ ބަސްތަކުގައި އެފަދަ ހިލާފުތައް އެކަށޭނެ ކުރެއްވިއެވެ. عبد الله عزام މިޖާގައި މި ދައްކަވައިދެނީ މި ފޮރުންބެވެ. އެއީ ޖިހާދުގައި الله تعالى ގެ މަގުމަގައި ދަރިވެ އުނދަގޫތައް އަނިޔާ ތަދުއްމަލު ކުރެއްވުން ޝަރީޢަތާއި ދީނުގެ ބިލާމަތެއްކަމާއި އިލްމުގެ ހަޤީޤަތްކަމް މިކަމަށް ކުރެއްވުމާއެވެ. އިމާމް عبد الله بن المبارك އާއި އިމާމް އަޙްމަދު ބިން ޙަންބަލްގެ ފަރުމާން شيخ الإسلام ابن تيمية ރިވާކުރައްވާ ބަސްތުރުންވެސް މިކަން ދާކަމަށްދައްކަވައެވެ. އެއީ "މިސްކީނުން ކަމަކާދު

މީހަކު އާދައިގެމަތިން ދިރިއުޅުމުން ދަނިކޮށް، އޭނާގެތު "ކަލޭގެ ގޭދޮރަށް އިސްތިޤުބާލުން އެޖެންޓުމެންޓަށް ގައި ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، އޭނާ ވާހަކަ ދައްކާނެއެވެ. والله أعلم. ނުވަތަ ކަލޭ އޭނާގެތު "ކަލޭމެންގޭ ދޮރުކައިރި (ސީ.އައި.އޭ) އޭޖެންޓުން ތިއްބާ ދެކެނީމެވެ." ބުނެފިނަމަ އެހާވަރުން އެ ނިކުމެއެވެ. އެއް ހަރުތަލަފަތުން އޭނާއަށް ނުވެސް ނިކުންނެއެވެ. އަދި އަރާމުއްވެސް ނުލިބޭނެއެވެ. އޭނާއަށް ފަރިސްނަމާދު ގެއްލުނުކަމުގައި ވިއަސްމެއެވެ. "ކަލޭމެންގޭކައިރިމަތިން އޭޖެންޓުއްދުކުނިމާ" މިބަހުމުދު އޭނާ ބިރުވެރިވާފަދައިން ހަމަދުވަސް ވަންދެން އޭނާ الله تعالى ދެކެ ބިރުވެރިވެއްޖެ ނުވެއެވެ.

އޭނާ އެޖެންޓުންދެކެ ބިރުގަންނަނީ ކީއްވެގެންތޯ؟ އެއީ އޭނާ އޭނާގެ ރިޒުޤު ގެއްލުމާ ނުވަތަ އޭނާގެ އަޒާބު އަތުވެދާނެ ކަމާމެދު ބިރުގަންނާތީއެވެ. އިތުރު އެހެން ސަބަބެއްވޭތޯއެވެ؟ ނޫނެކެވެ. އެއީ މަރުވެދާނެކަމާމެދު ބިރުގަންނަމުންނެވެ. ނުވަތަ ރިޒުޤު ގެއްލިދާނެކަމާމެދު ބިރުގަންމުންނެވެ. އެހެންކަމުން މީސްތަކުންގެ ސިކުނޑިތަކުގައިވާ މިވިސްނުން ފެހެއްޓުމަށް އެބައިމީހުންގެ އެނދުރުތަކުން އެމީހުން

އިންތިޚާބުވެއްޖެނަމަ، ދީން މުޅި ހިދުން ބުނާބަހަކުން ބަލާށެވެ. އެހެނީ ހަދާފު ފަނީ އެމީހާ އެކުގައެވެ. އެއީ الله تعالى ފަރި ކުރެއްވި މިފަދަހިނދެވެ. ﴿وَالَّذِينَ جَـــهَدُواْ فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ (العنكبوت:69) މާނައީ "ތިމަން އިލާހުގެ (މަގުގައި) ޖިހާދުކުރާ (ގަދަކަމާ މަސައްކަތްކުރާ) މީހުންނަށް، ހަމަކަށަވަރުންވެސް ތިމަން އިލާހުގެ މަގުތަކަށް މަގުދައްކަވާނަމެވެ." [މަޖްމޫޢު ފަތާވާ 28 / 442 ބައްލަވާ]

އުފުރާ ބިރުވެރި ހަސްތިއަކަށެވެ. އެބައިމީހުންނަށްވުރެ އެކަމުގެސަބަބުން އެބައިމީހުންގެ ހިތަށް މަޖުބޫރުވިއެވެ.

ނަމަވެސް ކަލޭ ކަލޭގެ ރިޒްޤާއި ކަލޭގެ ހަޔާތާއި މުދާ ބިރުގަންނަނަމަ، ކަލޭ އެމީހުންދެކެވެސް ބިރުގަންނާނެއެވެ. އެފަދައިން މިހާރު ކަލޭގެމީ "ޝަހުވާގެ އިސްތިޤާމަތުން ކަލޭއާމެދު އެބަ ވިސްނާށެވެ. (ކަލޭ އަމިއްލަ ގަނޑަށް އެބަދަލުވެއްޖެ ކުރާށެވެ.)" ބުނެފިނަމަ، އެކަން ކަލޭއަށް އަސަރުކުރާނެ ކުރާނަހުށްޓެވެ؟ އެފުރިޞަތުގެ އިންޒާރުތަކަށް ވާހަކައިން (ކަލޭ ބިރުގަންނާށެވެ.) އެހެނީ އެމީހުންނަށް ކަލޭގެއަށް (މިސްކީނުކަމުގެ ވިސްނުން، އަޚްލާޤީ ގޮތުގައި ވިސްނުން، ސިޔާސީގޮތުން ވިސްނުން) އާދެވުން ގޮތެއް ވެއެވެ. އެހެންކަމުން އެމީހުންނެވެސް ކަލޭ ބިރުގަންނާށެވެ. އެހެންކަމުން މި ބައިތަކަށް ... ދެއްކެވި ...

އިންސާނަކު ... ކަލޭގެ އަތުން ކަލޭ

... الله تعالى ...

... الله تعالى ... ކަލޭ ...

ބިރުގަންނާނީ ... ؟

"ޒުވާނާ ނުރައްކާތެރި ތަންތަނަށް ދިޔަސް އާދަވެއްޖެނަމަ، ދީން އޭނާއަށް އެންމެ ފަސޭހައިން ދުވޭނީ ކަހަލަސްތަކަށް މަގިނަނަވެ."

ކޮންމެ ދުވަހަކުވެސް މީހަކު މަރަން ހުރަހެޅުމުންދާނަމަ، ކަހަލަސްތަކަށެން އޭނާއަށް އަސަރުކުރާނެ ހެއްދެވެ؟ އޭނާ އެންމެ އަގުބޮން ކުޅެ އެއްކަހަލަ ވާނީ ކަހަލައެވެ. އެހެންކަމުން ތެދުވެރިން، އަދި އިންސާނާގެ ފުރާނައިގައި އޮތް ގޮއިމުކުރުން... ޖިހާދުން ދެނުވީ ފުރާނައިގައި އޮތް ބޮޑު ނުކުރުވޭނެކަން ކަށަވަރު މިހާރު އެނގެއެވެ. މާނައަކީ (ޖިހާދުން ދެނުވީ) ފުރާނައިގައި އޮތް ބިންވަޅެއް ނުނގޭނެއެވެ.

އަދި އަސާސީ އުސޫލުތަކެއް ގޮތުން މި ދީނުގެ އިލްމުގެ ބޮޑު ބައެއްވެސް ޖިހާދުން ދެނުވީ ޕާސްވެއްސުންކުރުވޭނެއެވެ. الله تعالى މިފަދައިން ވަޙީކުރެއްވި މި ސަބަބަކަށް ޓަކައެވެ.

﴿فَلَوْلاَ نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُواْ فِى الدِّينِ﴾ (التوبة: 122)

"އެބައިމީހުންގެ (މުއުމިނުންގެ) ތެރެއިން ނިކުންނަ ހުރި ބައިގަނޑެކެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށް ޓަކައެވެ."

"އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށް" މި ބައިގައި މިވާ "އެބައިމީހުންނަށް" މި ބުނުވުމަކީ ދީން ފަހުމުވުމަށް ކުރިއަށް ނުކުންނަ(އަސްނަފުރު)ބައިގަނޑެވެ. (ނަމަވެސް) ބައެއް އިލްމުވެރިން މިއާ ޚިލާފަށް ބަޔާން ކުރައްވާ ވިދާޅުވިއެވެ. "ނުކުންނަވެ. ފަހަރަކު މަޑުކުރާ ބައިގަނޑަކީ(އަސްލުގައި)ދީނުގެ އިލްމު ފަހުމުކުރާ ބައިގަނޑެވެ."

އެހެނެއްކަމަކު އިބްނު ޢައްބާސް رضي الله عنهما، އަދި އައްޠަބަރީ އާއި ސައްޔިދު ޤުޠުބުގެ ތަފްސީރުގައި ބަޔާންކުރެއްވި ގޮތަށް ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ﷲ تعالى ގެ މަގުގައި ކުރިއަށް (ޖާހިލުން) ނިކުންނަ ބައިގަނޑެއް (އެއީގެ ސަބަބުން) ދީން ފަރުމާ ބައިގަނޑެވެ... އަދި އެބައިގަނޑެއް އާދައިގާ (އެބަހީ: ދީންގައިވާ) ފަޚުރުވެރިވާ ރިވެތިކަން އެބައިކަން (ފުރި) ދެންގަނޑު އަދި ދީން އާގެ (އަޚިކަމުގެ) މުޖުތަމަޢު އެބައިގަނޑެއް ފަރުދުކަމާ (ބައިގަނޑެވެ).

ސައްޔިދު ޤުޠުބު (رحمه الله) ވިދާޅުވިއެވެ.

"ހަމަކަންތައްތަކުން މި ދީން، ހިތްހަމަ އިރުސާދުއިރުޝާދު، ދުނިޔެއާމެދު ދީން ފާއިތުކަރުމަން މުސައްކަތް ނުކުރާ ފަރުމާން އަކަން(ދީނީ ފިޤުހުގެ އިލްމުތަކުރިއަކަން) މި ދީންގެ ޚުރުފިފައިވާ ޖިނަސްތަކުރިކަމެއް ފަރާއް ނުކުރާނެއެވެ. ފަހަ މި ދީނަކީ އިބަގެ ސިކުނޑިތަކާ ފިނިކަންފައި ބައިންދާފާ ކާކުއް ނޫނެވެ. އެހެނެއް ކަމަށް މިދީން ހަމައެކަނި ފަހުމްވެވޭނީ ހަރުދަތުގެ ބުރުތަކުރައްކަ ގާތި (އެބަހީ: އެދީން) އަނބުރާ ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރާ (ޖާހިލުކަން) އަދި އާގެ މުޖުތަމަޢު އަތުން ބިނާކުރުމުންނެވެ."

"އާއެކެވެ... ތިބާ މިދީންގެ ހައްޤުގައި ކޮށް މިންވަރުކުރާ ގޮތެއް ތިބާއަށް (ދީން) ފަހުމްއަށް ނުވާނެއެވެ. އާގެ ހައްޤުގައި ދޫކުރެވެ. އަޅުން (ދީން) ތިބާއަށް ދޫކުރާނެއެވެ... "ދޫކުރެވެ. އަދި ގެންގުޅެވެ." މި އުސޫލެވެ.

ޤަބޫލުކުރައްވާނެއެވެ. އޭރުން عالم ތަކުގެ رب ތިބާއަށް ބަލައި ތޯބާފުޅު ޤަބޫލުކުރައްވާނެއެވެ. މި ދީނަށްޓަކައި ޤަބޫލުކުރުމަށް ކުރިއަށްގެންދާނެއެވެ. الله تعالى އެއިލާހުގެ އަޅުތަކާއި رسول لله (صلّى الله عليه وسلّم) ގެ ޙަދީޘްތަކުން ތިބާއަށް އުނގެނެމުން ގެންދެވޭނެއެވެ.

ޙައްޖު އުޅުއްވުމުގެ ގޮތުން، ހަދީޘް ދިރިއުޅުމުގައި ތިބާ ހަރަކާތްތެރިވާނީ ކަންކަމުން ފެށިގެން ދީނަށް ޚާއްޞަކޮށް ފަހުމް ކުރެވޭނެއެވެ. (އެއީ) ޤާނޫނު ހަދީޘް (ދިރިއުޅުމުގެ).

ހަދީސްވެ. މިސާލަކަށް ސޫރަތުލް ފާތިޙާ... ސޫރަތުލް އަންފާލް... ސޫރަތު-އާލް ޢިމްރާން ފަދަ ސޫރަތްތަކެއް މި ޤުރުއާނުގައި މަސައްކަތްކޮށް ނުކުރަނީސް ފަހުމްވާނީ ކޮން ދަރަޖައަކުން ހެއްޔެވެ؟ ތިބާއަށް މި(ސޫރަތްތަކުން) ފަހުމްވާނީ ކޮން ދަރަޖައަކުން ހެއްޔެވެ؟ ތިބާއަށް (މިސޫރަތްތަކުން) ފަހުމްވެވޭނީ ހެއްޔެވެ؟

ޤުރުއާނުގެ ފައިދާތަކުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ފައިދާ ވަނީ މިތަނުންނެވެ. އިންސާނާގެ ފުރާނަ މިނިވަންކުރުމެވެ. ތައުޙީދު އުލޫހިއްޔާ ޝިރުކުން ސަލާމަތްކުރުމެވެ. ރަނގަޅު ތައުޙީދު އުބޫދިއްޔާއެވެ. ބަޔަކުގެ ތައުޙީދެވެ. މި(ތައުޙީދު)ހިމެނޭ ފުރާނައިގައި ޝިރުކުން(ބިންވަޅުނެގުމެވެ.) عالم ތަކުގެ ރައްބު އޭނާއަށް ފުރާނަ ދެއްވިން، އިންސާނާގެ ޙަޔާތަށް ބޭނުންވެއެވެ. الله تعالى ގެ އިލާހީ ސިފަތައް ކަމުގައިވާ "އަލްޙަދީޘް" (ގޮތުގެ ނިންމުން) މި ސިފަތަށް ޢިލްމު ދޭހަވާ ފަދައިން އޭނާ ޙަޔާތްކުރުމުން ގެންދާނެއެވެ.

އަޅުސަވާން(ނަމަކަށް ހިތާ ރަށަށް)ވަނީ ހުރިހާ ދިމާއަކުން އަދި ހުރިހާ ތަނަކުން ބޭނުންތައް ވާށެވެއިފައެވެ. މި ބޭނުންތައް އަންނަމުން ދިޔައީ ހަމައާއި ހަދިޔާއާ ގުރަށްއް ހިމާރާތު ކުރުމަށް (މުޢާހިދުންގެ) ކުޑަ ގުޅުމެއް ތިއްބެވެ. އަދި އެބައިމީހުން (ރަސޫލާމީހުން) ބޭނުންވީ މިމުޢާހިދުން ދިރިހުރިއިރު އެއްވާނެވެ. އެހެނދު އެބައިމީހުންނަށް ކަމެއް އެއްވެސް ވީހަކަ ނުވެއެވެ. (އެބައިމީހުން ދާނުކުރެއެވެ) "އެ الله تعالى އެވެ. ތިމަންމެންގެ މައްސަލަ އެއްވެސް ކޮށްދަނީ ބޭގައެއް ނުދެއްވާނެވެ." ދީން ކުއްލިއަކަށް ހަނދުމަފަ ފުރިގަތެވެ. ބޭނުންތަކަށް ދެކޭގޮތެވެ. އަޅުތައް އިވުމުން ދެއްވެ. އެހެނަސް އެހާބުން އެއްވެސް މިހަކަ ފެންނަކަށް ނެތެވެ. އެހާބުގައި އެމަދު އަޅުންނާއި ފުރިހަމަވެ އެއްވެސް ބަރަކާ ނެތެވެ. ބޭނުންތައް ބާރަށް ދެއްވާ ރަސޫލާގެ ފައުޅުތައް ބަލިވެގެން ދިޔައެވެ. އެންމެ ވަރަށް އެއްވެސް އެދިހުންނާ ދިމާއަށް ނުފެނުނެވެ. މިފަދަ ކަންކަން ތަޅުދިޔާކަންފައިވާ ދިހުން عالم ތެރޭގެ ފެދި ރައްބަށް ވަކިވުންކުރަނިކޮށް ފަދައަކުން ހެއްދެވެ؟

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

(سورة البقرة: 186)

" އަދި ތިމަން އިލާހުގެ އަޅުތަކުން ތިމަން އިލާހާމެދު ކަލޭގެފާނާ ސުވާލުކުރައްވާނަމަ، ފަހެ (ވިދާޅުވާށެވެ)ތިމަން އިލާހުވަނީ (ތިމަން އިލާހުގެ އިލްމުގެ ގޮތުން، މަދަދާއި އަރިހުގައި ކައިރިގޮތުން) ކައިރީގައެވެ. ދުޢާކުރާމީހާ ދުޢާކުރާނަމަ އެދުޢާއަށް ތިމަން އިލާހު އިޖާބަ ދެއްވަމެވެ."

ސަޙީޙް ޢަލާމުއްދީނުގެ ރައްޔިތުން ވިދާޅުވިއެވެ. "ޢިލްމުގެ ފުރަތަމަ އަހަރުގައި މިސްކިތުން ވަނީ އަހަރުމެންނާ ހަމައެކު ވާސިލުވުމަށް ނުކުތުމަށްޓަކައިވެއެވެ. އަހަރުމެންގެ ޤަބީލާ ދާއިރާވެ. އަދި އަހަރުމެން ޒިކުރު ކުރުމަށްފަހުގެ މަޖިލިސްއެވެ. އެއްވެސް މީހަކު އަހަރުމެންނާ ގޮތަކުން ނުދެވެއެވެ. އަދި އެއްވެސް މީހަކު އަހަރުމެންނަކީ މަޤާމުއްވެސް ނުދަންނަވާށެވެ. އަހަރުމެންނަކީ އެއްމެ ކުޑަކުދިންނެވެ. ސައިކަލުއްވެސް ހުރިކަލާނގެވާކަން ނުބުނެވެ. އޭގެ ސަފަރުން ދުރުކަލޭގެ މަތީގައި އަހަރުމެން (އަހަރުމެން ދިގުދިގުމީހުން ދުރުބަލައިބޫލުކުރާނެއެވެ.) އަހަރުމެން ދިގުދިގުހުރި ހުދު އަހަރުމެންގެ މުޅިހުރިހާވެސް ބައިބައިވެރިން މިކަންތައް ގޮސްފައި ހުރިކަމެއް. ބިންގަނޑު ހައި އަހަރުމެންގެ މަތީގައި ނުދިނަވެސް ވަކިންނެވެ. ކަލޭގެ ހިތާގެ ކަލޭއެއް ހުސްވެހިމެއްޖެއެވެ. ކަލޭ ބަދަލުއްޖެނަމަ ކަލޭކުރިހާނަމެވެ. ގަނޑުފަރިވަރު ފެނިވުމްވެސް ކަލޭކަމުގައިގެން ހުރިހާވެސްކަމެވެ. އެހެނަސް ބޭނުމަކީ ކިހިނެއްކަން ހަދާނެތޯއެވެ؟ އެކަލް ތިބެއްޖެ ކުރީގެ ހިތާނެތޯއެވެ؟ އެއްވެސް އެއްގޮތަށް ދުރުހުރިހާގެ ކަލްވެވެ ކުރާނަމުގެތޯއެވެ؟ ފަހުން ހަމަދުކަލްވެރިކަން މުސާރައިތުރަވެގެ ވަރަކ ދުރުވެގެ އިންޓްވެ. އަހަރުން އިނީ ވަރަކ ބޭނުން ނިކަމެ އަހެއް ފަދައެވެ. ދީން ކަލްޖެއަކަށް މިހާރު އަހެއް ގިނަކުރާނަ ފުރަތަގެން ކަލްގެއި ހިފައި މިފަދަހެން(ހެދިގެން ދަރަކަތަކުން) ތެރޭވަރިއެވެ. އަދި އެކަލް ހުރިހާގެ ހަމަދުކުން އިޙްސާސް ގަތޯއެވެ. (އަދި އަކަނި ބުނެފެވެ.)

"އޭ ޢަލާމުއްދީނެވެ. ކަލޭގެ ރައްޔިތު ކަލޭއަށް 30 އަހަރުވަންދެން ދިޔުމުގެ ރިޒުޤުދެއްވިއެވެ. އެކަމަކު ކަލޭ އެ އިލާހުގެ މަގުގައި ޢިލްމުގެ ނުކުތުމެވެ. އެހެންކަމުން އެ އިލާހު ކަލޭ މަތިން ހަނދުމަނާ ކުރައްވައިފިނަމަ، އެއިލާހުގެ މަގުމަގައި ޢިލްމު ކުރާނަން ހެއްދެވޭ؟"

އަދި އަހަރެމެންނާ އެކުގައިވާ މިސްރުގެ އަޚަކު(އާއި އަފްޣާނިސްތާނުގައި ތިބި މުޖާހިދުންނާ ގުޅުމުގެ ކުރިން) އާއާގެ އަންހެނުން ސުވާލުކުރިއެވެ. "ވަޙީ ފިޔާ އަހާލުކުރީ ކާނބާކުރެއްވީ؟" އާއާ ޖަވާބުގައި ބުންޏެވެ. "މިވެނި މީހަކު މަސައްކަތް ކުރަނީ މިވެނި ވިޔަފާރި ކުންފުންޏެއްގައެވެ. މިވެނި މީހަކު މަސައްކަތް ކުރަނީ މިވެނި ގަވަރނަރ އަކަށެވެ... އަދި އަހަރެން މަސައްކަތް ކުރާނީ ސިޔާ ޙާޖަތްތަކުގެ ފުރި ޒައްބަށެވެ. މަރުކަޒުވެރި ވަކި ޒަމާނީ ކާކު ހެއްދެވީ؟ މަރަހް ފުރާ (ހޯދާކަމުގެ ގޮތުން މަތީ ކާކު ހެއްދެވީ؟(އަހަރެންގެ) މި ބަލާބަލަން ފުރާ ވަކި މާތްވެގެން ވަނީ ކާކުގެ ބާރުތަކު ހެއްދެވީ؟"

އަދި ނަބިއްޔާ (صلّى الله عليه وسلّم) ގެ ބަސްފުޅު ހަދީޘެއްގައި އެބާ ފުރިހަމައަށް ބުދުވެރި ވީ ސަބަބަކީ ވެސް އެއީ އެވެ. އެކަލޭގެފާނު މިފަދައިން ވިދާޅުވި ހިނދެވެ. މީސްތަކުންގެ އެންމެ ހާލު ބަލާބަލަށްވާނެ ބުދުއިން ވަނީ ، މިހާރު އާއާގެ އަހުގެ ޤަރަޔާގައި ވެރިކަރުއަހް ހިފައިއްޖެއިނގެން ﷲގެ މަތިގައި އޯޕީގެ މައްކަޒް ސަވާބުވާ އުދުހިފައިދާފިހެއް. އާހާއަށް (ހަނދުދެވޮމައަށް) ގާވާވާ އަޖު އިވިއްޖެ ހިނދު ނުވަތަ ދުސްމަނުންނާ ދިމާއަށް ދަނީމާ، މަރަށް އެފާ ބާލު އަދި ސަޢުދީވެރިކާމެއް ޤަތުލުކުރަން އެދި އާއާ އެތަނަށް އުދުއްސައިގެންނެވެ..."[4]

މިގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ ވާޖިބަކީ ތައުޙީދެވެ. الله سبحانه تعالى އެއްކައުވަންތަކުރު އެކަށައިކުރުމެވެ. ތައުޙީދުލް އުބޫދިއްޔާ(توحيد العبودية)އެވެ. الله تعالى އާއި އެކު އެއިލާހުގެ

[4] މިއީ ދިރޭ ހަދީޘްގެ އެއް ބައެވެ. ބަލައިލާ މުސްލިމްގެ 1889، އަދި އަޙްމަދުވީގެ ޝަރަޙްގައި 13/34، ބަލައިލާ ތަރާޖިބުގައި އަލް-އައްލާމާ ވަނީ މި ހަދީޘް ބަޔާންކޮށްދީފައި

ޖާބުކުގަން ހާއްސަވެގެންވާ ނަންފުޅުތަކާއި ސިފަފުޅުތަކަށް އެކަށީގެންވާގޮތަށް ޤަބޫލު ކުރަމުން ގެންދިޔުމެވެ. "އައް-ރަޙީމު" އަކީ އެއިލާހުގެ އޯގާތެރިކަމާއި އެކަށީގެންވާގޮތަށް ޤަބޫލުކުރަމުން ގެންދިޔުމެވެ. "އަލް-ބަޞީރު" އަކީ އެއިލާހުގެ ފެނިވޮޑިގެންވުމުގެ ސިފައާއި އެކަށީގެންވާގޮތަށް ޤަބޫލުކުރަމުން ގެންދިޔުމެވެ. "އައް-ސަމީޢު" އަކީ އެއިލާހުގެ އައްސަވާވޮޑިގަތުމުގެ ސިފައާއި އެކަށީގެންވާގޮތަށް ޤަބޫލުކުރަމުން ގެންދިޔުމެވެ. އަދި ދެންހުރި ސިފަފުޅުތައްވެސް ހަމަ އެފަދައެވެ.

ދެވަނައީ މީސްތަކުންގެ ފުރާނަ ތަކުގައި އިއްޒަތް ބިނާކޮށް ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމެވެ. އެހެނީ ނިކަމެތިވުމާއި ބަލިވުން ވަނީ ބިރުގަތުމުގެ ސަބަބުން ނުކުންނަ ނަތީޖާއަކަށެވެ. އަދި ހިތްވަރާއި ބިރުވެރިކަމުން އިއްޒަތާއި ގާތްކަން ހިފައެވެ. ނަމަވެސް މުދަލާއި ދަރިންނާއި މިދިރިއުޅުމާއި މުޅި ބިރުގަތުމުން ތިބޭނީ ނިކަމެތި ކަމާއި ބިރުވެރިކަމުގައެވެ. އަދި ތިމާގެ ނަފްސު މިކަންކަމުން މިނިވަންކުރުމުން ތިބޭނީ އިއްޒަތުގެ ގާވާއެވެ.

"އިއްޒަތްވަނީ އަސްތަކުގެ ހަދު ބުރަހަނިތަކުގެ މަތީގައެވެ. އަދި މާތްކަން އުފަންވަނީ ނިދުމުގެއްނުވާ
ރޯތަކަކާއި ރޯގަނޑު ގަތުރުތަކުގެ ރަނިމްތަކުންނެވެ."
